

Teh.VHn

(nettikuva)

TIMO JUNKKAALA

Tietoja

Kuvaus

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perusta-lehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Synty: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#)

(nettikuva)

OSMO TIILILÄ

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

Kritiikkiä eri tahoille (jatkoa)

*”mutta jatkoi (Tiililä), että Simojoen kirjassa oli käsitteellisiä epäselvyyttä. Simojoki kirjoitti, että historiallinen näkyvä kirkko ei ole Kristuksen seurakunnasta erillinen, vaan että Kristuksen ruumiin on nimenomaan määrä toimia kirkkolaitoksessa. Näitä kahta ei Simojoen mukaan tullut samastaa, mutta ei liioin erottaakaan toisistaan. **Tiililän mukaan ne taas oli välttämätöntä periaatteessa erottaa toisistaan, vaikka niitä ei käytännössä voi- nutkaan erottaa**” (591).*

*”Tiililä uhkasi, että ellei Niinivaara lopeta **"kansan harhaanviemistä"**, hän tulee selvittämään tämän "julistuksen laadun tavalla, joka ei jätä*

epäselvyyttä". Kirjoituksesta ei selvästi käy ilmi, mikä oli tuo Niinivaaran kirjoituksen suunnaton tyhmyys, mutta ilmeisesti oli kyse samoista asioista, kuin heidän aiemmissakin erimielisyyksissään" (591).

(nettikuva)

RISTO NIVARI

25.1.1913 – 19.7.1990

Tietoja

Kuvaus

Risto Johannes Nivari oli helsinkiläinen rovasti, kirkon perheterapian uranuurtaja ja aforismikirjailija. Nivari tuli ylioppilaaksi 1933 Turun suomalaisesta yhteiskoulusta. Teologian erotutkinnon hän suoritti 1938 Helsingin yliopistossa. [Wikipedia](#)

*"Tiililä arvosteli myös **Risto Nivaria**, joka oli kirjoittanut, että me olemme tulleet sellaiseen aikaan, jossa voimme järjellä puntaroida Raamatun tulkintoja ja karsia niistä pois turhuudet. Tiililän mukaan Nivarilla ei ollut asiaa papin tehtäviin, jos hän tarkoitti Raamatun karsimista. Tiililä suuntasi sanansa jälleen myös kirkon johdolle: "Jos kirkko ei ystävällisesti mutta lujasti ojenna työntekijöitään - sanon tämän sekä Niinivaarasta että Nivarista - sen ei totisesti tule kummastella arvovaltansa menetystä." Tiililän mukaan tällaisille asioille ei kuitenkaan näytä riittävän aikaa eikä kiinnostusta kirkon päättävissä elimissä" (591).*

*"Kirkolliskokouksessa ollessaan **Tiililä oli kauhistunut sekä sitä suurta asiantuntemattomuutta, joka siellä esiintyi, että sitä, ettei kansan hengellisen elämän olennaisiin asioihin kiinnitetty huomiota" (591).***

Hengelliset lehdet

"Maaliskuussa 1961 Tiililä kirjoitti Sana-lehdessä Helsingin seurakunta-nuorten tilaisuuden johdosta. Tiililän mukaan tilaisuuden esiintyjien nimiluettelo oli herättänyt melkoista hämmennystä, mukana oli mm. tunnettu

tanssipari. Kirkko ja kaupunki - lehti oli kiittänyt tilaisuuden järjestäjiä. Tiililä totesi lehden jo aiemmin - silloin vielä nimellä Helsingin Kirkkosanomamat - julistaneen, ettei se pyri kääntymään ihmisiä. Nyt pidetyssä seurakuntanuorten illassa Tiililä näki sen suuntauksen hedelmiä, joka oli sotien jälkeen vienyt kirkon työn painopisteen pelastuksesta tämänpuoleisiin” (592).

"Pelastuskristillisyyden sijaan tuli jonkinlaista ns. kulttuurikristillisyyttä ja sosiaalista kristillisyyttä." Tiililä päätti kirjoituksensa kysymyksiin, miksi seurakuntaväki on vaiti ja miksi seurakuntien ja kirkon johto ei tee mitään. "Jompikumpi on totta: joko kirkollamme ei ole lujaa johtoa - tai sen johto hyväksyy tapahtuvan" (593).

- Näin päättävästi Tiililä puuttui kirkon epäkohtiin. Hän yritti reivata kansankirkkolaivan kurssia Raamatun mukaan. Hän teki työtä hartia-voimin - mutta joutui luovuttamaan. Hän joutui toteamaan, että tämä laiva kulkee, ei Raamatun, vaan kansanvallan mukaan. Kukaan ei voine sanoa, etteikö Tiililällä olisi ollut vilpitöntä yritystä kirkon parantamiseen (VH:n huom.).

Pappisviran jättäminen

Toukokuun 27. päivänä 1961 päiväämässään kirjeessä Tiililä ilmoitti Helsingin tuomiokapitulille eroavansa pappisvirasta:

"Koska syyni ovat henkilökohtaisia, niiden selostaminen lienee tarpeetonta. Pääasia on, että tunnen itseni korkealle arvostamaani papin virkaan kelvottomaksi. Olen viivyttänyt eronpyyntöäni jo liiankin kauan. Pieneksi lisäperusteeksi on tullut se seikka, että olen todennut Suomen evankelis-luterilaisen kirkon johdon suosineen sellaisia suuntauksia - ja myötävaikuttaneen niiden voimistumiseen - jotka käsitykseni mukaan ovat vaarantaneet seurakunnan hengellistä elämää ja antaneet suurelle yleisölle harhaanjohtavan käsityksen sekä papin viran että sananjulkituksen laadusta."... Viikkoa myöhemmin Tiililä kirjoitti Martti Simojoelle ja kiirehti asiansa käsittelemistä tuomiokapitulissa. Hän sanoi, että "henkilökohtaisten syitten lisäksi periaatteelliset asiat tulivat yhä painavamiksi" (593-594).

- Kirkon linjan protestoijia on ollut vuosikymmenien mittaan paljon. Eri asioista kirkkoa on kritisoitua. Tiililä eroaa kuitenkin tästä suuresta joukosta. Tiililä perustaa kritiikkinsä **selkeästi Raamattuun**. Hän on määrätietoinen vaatimuksissaan. Hänellä on pitkäjänniteisyyttä, mutta hän ei ole löperö. Hän ei tyydy jatkuvaan haukuntaan. Hän on periaatteen mies. Hän uskaltaa laittaa kaikkensa asian puolesta. Hänelle totuus ei ole kauppavaraa. Hän vaatimuksensa kirkon suunnan tarkistamiseen Raamatulla nousee **rakkaudesta kirkkoon**. Tiililä toimii loogisesti - pappisviran jättäminen ja myöhemmin kirkosta eroaminen ovat selvä jatkumo hänen julistukselleen: **"Me olemme koettaneet parantaa Baabelia, mutta ei hän ole parantunut. Jättäkää hänet"** (Jer.51:9).

Näin "papeista parhain" joutuu luopumaan kirkosta - totuuden tähden! (VH:n huom.).

KANSANKIRKON OLEMUS JA RAKENNE: Väinö Hotti

Tiililä ja Johansson

Tiililä oli omaksunut Gustaf Johanssonin kansankirkko-opin: *"miten on ollut välttämätöntä, ettei Kristuksen kirkko ole jättänyt kansojen kasvatustointia pakanakunnalle, vaikka sen on täytynytkin, voidakseen suorittaa tämän tehtävän, ottaa piiriinsä paljon sellaisia, joissa ei ole omakohtaista uskon elämää. Näillä ei Tunnustuskirjojen mukaan tulisi olemaan niitä oikeuksia, jotka kuuluvat Kristuksen seurakunnan vasituksille jäsenille. Mutta heille ei saisi asettaa liioin samoja vaatimuksia. "Kristuksen vasituinen seurakunta on kansankirkon ytimenä, mutta kaikille kirkon jäsenille tulee kirkon pyytää antaa uskonnollista hoitoa"* (Yrjö J.E. Alanen, Gustaf Johansson, s.157).

Se oli siis **"kolmen kehän" oppi**. Sisin muodosti kansankirkon rautaisen ytimen, ekklesian, so. omakohtaisessa uskossa olevat. Tämä joukko oli Raamatussa mainittu "piskuinen lauma". Kakkoskehä koostui herätyksen tilassa olevista **etsivistä ihmisistä** (opetuslapset ennen helluntaita). Kolmoskehä taas oli ylivoimaisesti suurin ja sen muodostivat tavalliset **kastetut suruttomat ihmiset**. Johanssonin mukaan kansankirkkoa on hallittava "ykköskehästä" käsin, siis uskovien (ekkesian) ehdoilla. Tässä Johanssonin ja Tiililän kannat yhtyvät. Johanssonin aikana kirkossa oli "harvainval-

ta", ja tästä johtuen uskovilla oli jonkinlainen ote kirkon hallintaan; varsinkin kun arkkipiispa oli uskova. Kirkon heterogeeninen massa tyytyi siihen, **ETTEI KAIKILLA OLLUT SAMOJA OIKEUKSIA EIKÄ MYÖSKÄÄN VELVOLLISUUKSIA.** - **On huomattava, että Johansson näkee tämän myös Tunnustuskirjojen opiksi!** Tästä voimme tehdä johtopäätöksen, että nykyinen kansanvallan läpätunkema kansankirkko on Tunnustuskirjojen vastainen. **Tunnustuskirjat edellyttävät Johanssonin mukaan kirkossa "ykköskehän" (ekkesian) hallintaa.**

Kaikille samat oikeudet ja velvollisuudet

Tiililän aikana alkoi kansanvalta ja demokratia pilkistää ja **murtautuu esiin.** Kiinnitettiin huomiota tasa-arvoon. Seurakunnassa ei saanut olla "kahden kerroksen väkeä". Kansa vaati oikeuksia itselleen. Mutta **se ei halunnut tietää mitään raamatullisista velvoitteista.** Tässä syntyi **Tiililän aikana skisma. Kansa liberaaliteologian tukemana vaati itselleen oikeuksia, Tiililä taas: ei oikeuksia ilman velvollisuuksia.** Johanssonin kirkko-oppi ei enää pätenyt. Se alkoi murtua kansan lähtiessä liikkeelle. Kirkkorauha oli tältä osin järkkynyt. Oltiin uudessa tilanteessa. Oli löydettävä uusi balanssi. Kansanvalta kirkossa oli nopeasti muotoutumassa realiteetiksi, johon jokaisen täytyi sopeutua ja - ottaa kantaa. Johanssonin teologia tältä osin oli "menneen talven lumia". Harvainvalta joutui tekemään tilaa kansanvallalle. **Tämä vallanvaihto oli kirkon uskoville jäsenille suuri haaste; miten menetellä tilanteessa, jossa hallintakuviot näin perusteellisesti muuttuvat?**

Pian kävi selväksi, että kansanvallan myötä uskovien mahdollisuudet vaikuttaa asioihin merkittävästi heikkenivät. Tähän liittyi se, että myös **kirkon johtajat olivat pakotetut alistumaan kansanvallan välineiksi. Tiililä lähti uskovien lipunkantajaksi tähän taisteluun.** Ekklesian edut kansankirkossa on turvattava. Tiililä toimi loogisesti: ei raamatullisia oikeuksia ilman raamatullisia velvoituksia. Näiden on oltava tasapainossa, muutoin joudutaan välttämättä sanomaan lopullisesti hyvästit raamatulliselle seurakuntaopille. Tässä siis oli paljon pelissä. Siksi Tiililä oli peräänantamaton. **Jos kerran ekklesian oppi sovelletaan oikeuksiin (kaikki ovat kastettuina Jumalan lapsia ja täysivaltaisia seurakunnan jäse-**

niä), samoin tulee velvollisuuksien puoleen pitäytyä Raamatun opetus-pakettiin "pyhien seurakunnille".

Herrasmiessopimus voimassa

Kolmen kehän opin kanssa on pärjätty kohtalaisesti halki vuosisatojen. Herrasmiessopimus on sitonut kaikkia ryhmiä. **Suruttomat ovat suosiolla antaneet vallan ykköskehälle.** Tähän on liittynyt suruttomien "itseymmärrys": emme ymmärrä uskonasioista "**tuon taivaallista**". Samoin on yhdessä sovittu, että peruskirja on Raamattu ja siihen liittyen "seurakunta on uskovien yhteisö". Samalla on "herrasmiessopimuksella" sovittu, että Raamatun ohjeita sovelletaan kaikilta osin niin väljästi, ettei suruttomien kotipaikka-oikeus tule kirkossa millään tavalla uhatuksi.

Alkuseurakunnassa oli vallalla "yhden kehän oppi". Siihen kuului vain uskovia. Oli vain sisäpuoliset ja ulkopuoliset. Varsinaisesti Raamatun oppi on ekklesian oppi eli siis ykköskehän oppi. Raamatullinen seurakunta käsitti vain yhden kehän, jossa Raamatun oppeja pidettiin voimassa.

Periaatteessa seurakunnan tulisi **alati tarkistaa kulkutietään.** Käytännössä tarkistus on jäänyt vähiin; kaikkein vähäisempää se on ollut **seurakuntaopin kohdalla:**

"Koska se (kirkko) ei ole, kuten Rooma opettaa omastaan, sine macula et ruca, sen on alati tarkistettava kulkutietään: ecclesia semper reformanda est" (Osmo Tiililä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.262).

Viime vuosikymmeniin asti uskovat ovat olleet liian vaatimattomia vaatimustensa suhteen. **He ovat pitkälti mukautuneet vallitsevaan systeemiin.** Kun tähän on liittynyt kirkon johdon tiukka pitäytyminen kolmen kehän oppiin, on luonnollista, että se on pysynyt voimassa. **Pietismi on omalla eklesiola-ajattelullaan tukenut harhaluuloja, että tämä oppi voidaan joten kuten sovittaa Raamatun raameihin.** Myös lestadiolaiset ovat taiteilleet oman oppinsa kanssa: toisaalta kirkko on kirkko, jonka jäsenyys on välttämätön, toisaalta se on maallinen yhteisö, **jonka toilauksista Jumalan kansan ei tarvitse mitään välittää** - se kuuluu maalliseen regimenttiin. **Johanssonin kirkko-oppia voidaan pitää yrityksenä legitimoida kansankirkko kristilliseksi ja raamatulliseksi kirkoksi.** Jos kuitenkin onnettomassa tilanteessa joku kirkon johtaja (Johansson) tekee

jonkun sepustuksen, niin sehän menee yksinkertaiseen kansaan kuin ”häkä päähän”. Oppineetkin sen voivat hyväksyä - sikäli kunhan se ei vaaranna kansankirkon asemaa:

”Ei muuta johtajaa ei luoja kuin kansa kaikkivaltias.”

TIILILÄN AIKA – ETSIKON AIKA

Aivan todennäköisesti alussa Tiililän myönteinen suhtautuminen johtui siitä, että hän yliarvioi ”ensimmäisen kehän” resurssit kansankirkkoon ja katsoi kansankirkon hallintaa harvoin vallasta käsin. Siinä hallitustavassa ekklesiallakin oli jonkin verran määräysvaltaa. Hänellä oli luja usko siihen, että ryhdikäs kirkonjohto pystyy pitämään kansankirkon raiteilla - mutta hän koki pettymyksen. Kansankirkko oli "ajopuuna" joutunut tilanteeseen, jossa uudet ratkaisut olivat välttämättömät.

Tiililä teki paljon työtä saadakseen Suomen kirkolle sanaan pitäytyvän johdon. Johto ei kuitenkaan lähtenyt Tiililän mukana Raamatulla ohjaamaan kansaa ja kirkkoa. **Se alistui kansanvaltaan ja samalla pitkälti myös uskoviain vallan hautajaiset.**

Oli siirrytty UUTEEN AIKAAN. Tiililä oli tämän murrosajan mies. Hänen epäonnistunut ja epätoivoinen taistelunsa osoitti, ettei uuteen systeemiin ollut mahdollista raivata tilaa Raamatulle eikä uskoille. Nyt puhalsivat uudet tuulet! Uskoviain ainoaksi tehtäväksi jäi mukautuminen ja sopeutuminen - tai sitten ulos! **Tiililä ryhdikkäänä Jumalan miehenä valitsi jälkimmäisen vaihtoehdon.**

Uskoviain moka

Tiililän epäonnistuminen kirkkoremontissa meni pitkälti uskoviain piikkiin. Osmo Tiililä osoitti uskoille ”miehen tien”; hän näytti rohkeasti EKKLESIAAN Jumalan kansan kirkko-opiksi, mutta uskovat tyhmyydessään ja sokeudessaan hylkäsivät sen: *”Kuka on sokea, ellei minun palvelijani, ja kuka niin kuuro kuin minun sanansaattajani, jonka minä lähetän? Kuka on niin sokea kuin minun palkkalaiseni, niin sokea kuin Herran palvelija?”* (Jes.42:19).